

УКРАЇНА НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Огієнко А.В., к.е.н., доцент

МНУ ім. В.О. Сухомлинського

Огієнко М.М., к.т.н., доцент

ВП «МФ КНУКІМ»

м. Миколаїв

На сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин глобалізаційні процеси охопили всі сфери світового господарства, в тому числі і ринок туристичних послуг. Сучасною тенденцією в економіці розвинених країн є зростання частки туристичних послуг як у структурі валового внутрішнього продукту, так і в структурі споживання. Для них характерний інтенсивний розвиток нових інформаційних технологій, електронної торгівлі в сфері туризму. Такі процеси створюють загрози туристичним галузям країн із нижчою конкурентоспроможністю національних підприємств, несформованістю ринкових механізмів та недосконалою державною туристичною політикою. Це стосується країн з трансформаційною економікою, до яких належить й Україна.

На сьогодні туристичний бізнес розглядається як найбільш перспективний напрям розвитку цього ринку. Україна займає одне з помітних місць в світі щодо наявності унікальних туристичних та курортно-рекреаційних ресурсів. Нині туристичною діяльністю в Україні займається понад 1,5 тис. підприємств, на яких працює майже 100 тис. чол. Для обслуговування туристичних потоків задіяно більше 3 тис. лікувально-оздоровчих закладів, майже 1,5 тис. туристичних баз, готелів, мотелів і кемпінгів різних форм власності. За оцінками фахівців, Україна може приймати до 10 млн. туристів на рік. Заслуговує на увагу той факт, що Україна має всі передумови для підвищення конкурентоспроможності в цій сфері. Серед них треба виділити наступні: вигідне географічне положення; розвинута транспортна інфраструктура; значний науково-технічний потенціал; наявність висококваліфікованих кадрів. Туристична галузь в Україні формується за рахунок трьох складових: виїзний (зарубіжний) туризм; внутрішній туризм; в'їзний (іноземний) туризм.

В Україні туристичний бізнес розвивається з переважною орієнтацією на виїзд. Переважну більшість діючих туристичних фірм вважають за краще займатися напрямом своїх співвітчизників за рубіж, і лише невелика їх частина працює на залучення гостей в Україну – тобто капітал від туристичного бізнесу направляється за кордон.

Україна на ринку міжнародного туризму виступає як країна-генератор туристичних потоків, хоча потік іноземних туристів до нашої країни постійно зростає. Протягом 6 місяців Україну відвідали 9,5 млн. в'їзних (іноземних) туристів, що на 27% або майже на 2,0 млн. осіб більше, ніж за аналогічний період 2012 року. Турпотік українців, що виїжджали за кордон у I півр. 2013 р. збільшився за рахунок поїздок з організованого туризму та приватних подорожей, порівняно з I півр. 2012 р. на 6% або на 467,9 тис. осіб та становив 8,3 млн. осіб.

Спостерігаються позитивні зрушення на національному ринку туристичних послуг, які позначені зростанням обсягів діяльності на внутрішньому ринку і зростанням потоку іноземних відвідувачів, помітною також є тенденція перевищення в'їзного потоку над виїзним у структурі міжнародного туризму. Незважаючи на широку «географію» туристів, які приїжджають до нашої країни, їх переважну частину (50%) складають туристи з країн СНД.

Слід відмітити певне зростання темпів виїзного туризму і його мотиваційний та географічний перерозподіл, що позитивно характеризує зміни на національному туристичному ринку. Основними партнерами країни на ринку зарубіжного туризму залишаються країни-сусіди, до яких спрямовані як туристичні, так і транзитні поїздки: Росія, Польща, Молдова, Білорусія.

На ринку іноземного (в'їзного) туризму також спостерігається значна сезонність, «пік» якої припадає на липень-серпень, оскільки основною метою приїзду в Україну іноземних туристів є рекреація і відпочинок (понад половину всіх відвідувань) та бізнес (майже 32%). Водночас зростає чисельність туристів, які прибувають з курортно-лікувальною та спортивно-оздоровчою метою, хоча частка цих сегментів залишається порівняно незначною. Відповідно до мотивації потік іноземних туристів розподіляється й територіально: майже половина його спрямована на Крим, третина – до Києва, п'ята частина – до Одеської області і майже 7% – до Львівської.

Зростає значення України як транзитної держави і це позначається на кількості одноденних відвідувачів, чисельність яких протягом останніх років стабільно росте, перевищуючи 50% всіх відвідувань. Особливо зріс транзитний потік через Україну з країн СНД.

Стратегічною метою розвитку туризму в Україні є у створення продукту, конкурентоспроможного на світовому ринку, здатного максимально задовольнити туристські потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні економічної рівноваги та історико-культурної спадщини. Це стосується насамперед таких привабливих туристсько-рекреаційних зон, як Автономна Республіка Крим, Волинська, Запорізька, Івано-Франківська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька області, м. Київ, де туризм посідає чільне місце в розвитку економіки.

Туристична політика держави повинна бути спрямована на розробку макроекономічної стратегії поширення інноваційноємних технологій у туристичній галузі, сприяння активізації рекламно-інформаційної діяльності туристичних підприємств, забезпечення їх новітньою інформацією; вдосконалення інфраструктурного забезпечення території, формування локальних спеціалізованих ринків праці, створення умов для розвитку здорової конкуренції на місцевих ринках туристичних послуг; комплексного розв'язання проблем туристичної галузі у поєднанні з розв'язанням соціальних та екологічних проблем, стимулювання розвитку сільського зеленого туризму.